MÖT SNAPPHANARNA

Snapphanar

Källa: Wikipedia, ”De kallades Snapphanar” Kim Hazelius, Bra Böcker Uppslagsverk

Möt Snapphanarna

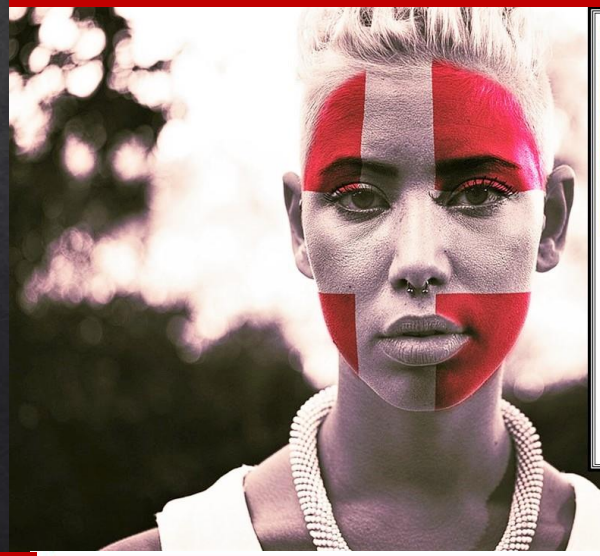

Först år 1700 räknar man att det svenska språket har införts i de tidigare danska områdena

Snapphanar spetsades på pålar och dog efter 7 – 8 timmar

Kända Snapphanar

Niels Andersen
Elin Karlsson
Louise Savhed
Simon Andersen (Tullsagra Simon)
Casparus Due
Knut B. Espersen
Lille Mads
Bent Mogensen
Eskil Nielsen
Gustav Skåntorp
Anders Pedersen
Mickel Pedersen Göing
Svend "Gjønge" Povlsen
Hans Severin
Store Trued
Uggleherarna
Sven i Boarp

Göinge

I äldre tider var Göinge som gränsland mellan Sverige och Danmark skådeplats för åtskilliga strider mellan dessa länder:

1318 stod slaget vid Mjölkalånga.

1319 stod strider vid de viktiga vägpassen vid Finjasjön.
Under det nordiska sjuårskriget invaderades Göinge av svenska styrkor.

1612 skedde ytterligare en svensk invasion, vars slutakt var slaget i Vittsjö.

1657 utkämpades strider vid Sibbarps skans söder om Osby.

1676 opererade svenska arméavdelningar längs Helge å.

1710 stod de båda fientliga arméerna mot varandra i Göinge, till dess frosten och striden vid Hästveda förmådde danskarna att utrymma Göinge.

Den mest beryktade perioden i Göinges historia är tvivelsutan den så kallade snapphanetiden, närmare bestämt 1658–60 och 1676–79. Bland orsakerna till oroligheterna i Göinge måste, förutom dansk patriotism, också räknas att befolkningen som ju var ur stånd att livnära sig av endast jordbruk, såg sina övriga näringskällor till god del avskurna.

Västra Göinge härad

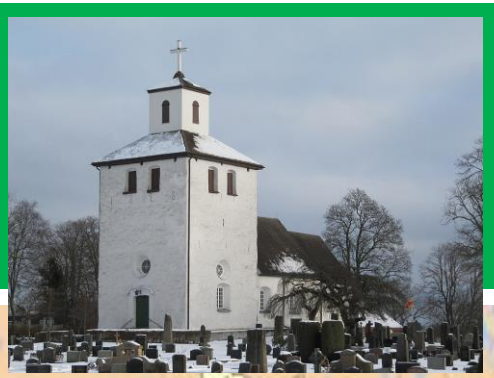

Västra Göinge härad var ett härad norra Skåne i dåvarande Kristianstads län som numera utgör delar av Hässleholms kommun, Kristianstads kommun, Höörs kommun och Osby kommun. Häradets areal var 1 447,49 kvadratkilometer varav 1 405,01 land. Häradet tillkom år 1637 genom delning av Göinge härad. Tingsplats var från 1680 till 1867 Röinge, därefter Hässleholm.

Kända Snapphanar

Niels Andersen
Elin Karlsson
Louise Savhed
Simon Andersen (Tullsagra Simon)
Casparus Due
Knut B. Espersen
Lille Mads
Bent Mogensen
Eskil Nielsen
Gustav Skåntorp
Anders Pedersen
Mickel Pedersen Göing
Svend "Gjønge" Povlsen
Hans Severin
Store Trued
Uggleherarna
Sven i Boarp

Niels Andersen var en friskyttekapten och snapphane under det Skånska kriget. När Östra Göinges friskyttekompani upprättades 1677 utnämndes han till kompanichef. År 1678 opererade kompaniet från Landskrona tillsammans med den danska hären. Bland Andersens viktigaste insatser var erövringen av Hönjarums skans, nära Osby, 1674. Kompaniet upplöstes 1680, varefter Niels bosatte sig på Själland, där spåren efter honom slutar.

Vägen mellan Kristianstad och Älmhult i Småland var en viktig transportled för svenska trupper under skånska kriget 1676-79. Att färdas här innebar en stor risk för bakhåll av friskyttar och snapphanar. Danskarna hade inte gett upp planerna på att återta de områden som de förlorat vid freden 1658. Skånska kriget utkämpades och till en början lyckades danskarna återerövra större delen av Skåne. Under denna tid uppförde svenskarna Hönjarums skans (befästning) på en höjd intill Osbysjön. Den närmaste kvadratiska 25×35 meter stora skansen bestod av en vall och en vallgrav. Platsen var väl vald här kunde man övervaka bron över Helge å och vägen från Småland. Under kriget stod här flera slag mellan svenskar och snapphanar. Sommaren 1678 försökte danska friskyttar förstöra Hönjarums bro men misslyckades, den svenska skansen låg för nära. Svenskarna höll skansen med en styrka på 30 man under ledning av fänrik Erick Springare. Från den 10:e juli belägrades de av 150 snapphanar ur hönjarums skans Västra och Östra Göinge häraders friskyttar. ”Vi kunde intet bare os der Kugler” rapporterade kaptenen Carl von Arensdorf och undrade om kompaniet kunde få ett par falkonetter (typ av kanoner) så att ”vi kunde schude paa Vollene”(vallarna. Den 2 augusti samma år kapitulerade svenskarna inför hotet om stormning av skansen. Två dagar senare intogs fästningsstaden Kristianstad av svenskarna. Därmed förlorade friskyttarna sin viktigaste stödpunkt i nordöstra Skåne. Segern anses som en av friskyttarnas största bedrift under kriget.

Simon Andersen även kallad Tullsagra Simon, är född i Tullsåkra, Västra Vram socken, strax väster om Tollarp och var friskyttekapten. Hans far Anders Simonsson fick minst två barn utöver Simon, Anna född omkring 1658 och boende i grannbyn Skättilsljunga 1726 och Per född omkring 1666 och boende i Tullsåkra 1726.
Efter att danskarna intagit Kristianstad fanns Simon Andersen med bland dem som levererade förnödenheter till fästningen och han uppgav då sin hemvist till Skättilsljunga, Västra Vram. Redan 1674 fanns han i Skättilljunga i Roteringslängden.
Den 21 december 1677 återfinns han i ett protokoll över dem som hjälper danskarna. Där sägs att Simon Andersson i Tullsåkra "i Wram s. och fadren hollier medh honom giör och kundskap" Skärtorsdag 1680 befann han sig i Værløse socken utanför Köpenhamn och var då dopvittne. I dopboken står "Skiartorsdag Bleff christnett Anders friskyttis barn her aff byen ved naffn Jeppe, Fadder Simon som var friskyttanes Captein, Rasmus som vaar Leutnant..." . Den 15 oktober 1680 fick Simon Andersen 20 års skattefrihet i Danmark räknat från freden 1679[3]. I registret står det "Simon Andersen fra Sketlunge i Vester Wram i Landscrona Ampt udi Skaane". Detta är sista gången Simon Andersen är omnämnd i några dåtida källor. År 1653 satte några hembygdsvänner upp en minnessten över Simon Andersen vid hans födelsegård i Tullsåkra. På den står följande inskription: Simon Snapphane, friskyttekapten 1676-79, frejdig frihetskämpe. Här föddes han och här har förr hans starka blockhus stått. Men stängd blev för honom hans dörr och landsflykt blev hans lott. Tyvärr har man antagit att Simon tog över gården och det sägs att han var storbonde, men hans fader levde och hade barn som var i 10-årsåldern vid krigsutbrottet. Det är Simon själv som uppgivit sin hemvist Skättilsljunga både 1676 och 1680 vilket gör att man måste sätta hans boplats där. Tyvärr saknas olika former av register under krigsåren för dessa platser.

Caspar Due var en friskyttekapten över lokala friskyttar med sina hemvister i gränstrakterna Lister, Villand och östra Göinge härader. Få friskyttar har varit så mytomspunna som Caspar Due och man har inte kunnat knyta honom till någon geografisk plats. Orsaken till att han är omtalad är att det i ett av de få hitintills kända dokumenten står att han blev spetsad av fienden. Man har även känt till en tidningsnotis från den 4 september 1679 där det anges att han var polack. Ett flertal forskare och författare har även påstått att han är en adelsman och man har velat koppla honom till den danska ätten Due. Vid rättegången den 27 augusti 1679 i Villands häradsrätt säger Caspar Due själv att han är hemmahörande i Norje, Ysane socken i Blekinge och att han rymt från armén. Han omnämns med namnet Due två gånger, dels i friskytterullan daterad 1680 i Köpenhamn och dels i ett brev där han undertecknade med sitt namn. Caspar Due berättar att han rymde från Kungl. Maj: armé vid pingsten 1677 vilket var den 3 juni. Det svenska namnet för Due är Duva eller Dufwa som det oftast skrevs. I Lybeckers regemente under Ryttmästare Herman Lyttings kompani 1677 finner vi Caspar Dufva. Caspar Dufva var soldat för Bengt Nilsson och Erich Matsson i Augerum, Gammalstorps socken. I juli 1676 finner vi honom under det svenska namnet Caspar Duffwa i samma kompani. Han befinner sig vid detta tillfälle i Malmö och troligen är han kvar här året ut. I en mönstringsrulle för oktober 1676 anges han som sjuk. Han är även med i rullan från 30 november, endast fyra dagar före slaget vid Lund som inträffade den 4 december 1676. Karl XI hade dragit ihop omkring 8000 soldater här och sannolikt var Caspar Dufwa med här. I mönstringsrullen den 1 augusti 1675 finner vi ingen Caspar Dufwa men det finns en som heter Caspar Persson. Eftersom Caspar Persson är soldat för samma bönder som Caspar Dufwa rör det sig med all sannolikhet om samma person.

Slutet för Caspar Due

Den 18 augusti 1679 blev han infångad. I en rapport daterat 19 augusti 1679 i Kristianstad meddelar generalmajor Georg Henry Lybecker till kung Karl XI att Igår sände jag hit till staden den store mördaren och snapphanekaptenen Caspar Duva med twenne fångar av hans parti. Jag skall göra en kort process med dem. Vid pass 70 personer av detta Caspars parti mördade, däribland åtskilliga drabanter. Detta är skett igenom bönders och sex hans egna snapphanar. Med mitt eget parti har jag inte kunnat få honom.Vidare skriver Lybecker att de sex snapphanarna ej är hos honom och att de bör få Eders Kungliga Mayts nåd. Lybecker nämner också att denne Caspar Duwa hafwer Romels fullmagt så fan iag oh ett Wedels breef hoos honom af inlagda copia. Fullmakten som Lybecker skrev om här var den fullmakt Caspar Due fick av Ove Ramel tre månader tidigare. Caspar Due blev ställd inför rätta i Kristianstad nio dagar efter infångandet. Rättegången hölls i Villands häradsrätt onsdagen den 27 augusti 1679. Domaren och åtta nämndemän satt i rätten och dömde de tuende massdödare och snapphanar. Enligt Lybeckers rapport var det tre personer, Caspar och två undersåtar som fördes till Kristianstad den 18 augusti, men till rätten den 27 augusti var det bara Caspar Due och en snapphane. Den 3 september 1679, sju dagar efter rättegången, blev hans sista dag då dödsdomen verkställdes. Läser man texten ordagrant i Svenska Ordinarie Post-Tijdender daterad i Kristianstad den 4 september 1679 står det I dag haver här en snapphanekapten Caspar Dufwa benämnd - undergått deras välförtjänta straff så förefaller pålen ha varit rest i Kristianstad. Caspar Due fick på denna påle hänga med ett stort lidande tills han dog och som kunde ta många timmar. Vid hans sida var ett vagnshjul på en påle också uppsatt. På detta vagnshjul låg kroppsdelar av en friskytt från hans eget kompani som också fick sin dödsdom verkställd denna dag.

Knut B. Espersen var en snapphane. Han förde befäl över Börringeklosters kompani vid Börringe kloster. Knut lyckades under svenskarnas offensiv 1677 rädda resterna av sin enhet över till den danska sidan. I mars samma år, med förstärkning av folk och vapen, skickades de tillbaka till Skåne. Där hamnade de under Nikolaus Hermansens befäl. Knut försökte att få kompaniet erkänt som reguljärt dragonkompani men misslyckades. Kompaniet upplöstes 1680 och Knut Espersen tog då värvning i den reguljära danska hären.

Lille Mads var en friskyttekapten. Enligt vissa uppgifter var han född i Röddinge socken, Färs härad, troligtvis var han dock född i Hoby, Ingelstads härad då detta finns dokumenterat i snapphanejägaren Sven Erlandssons memoarer "Promemoria om snapphanarna". Detta bör förmodligen ses som trovärdiga fakta eftersom Erlandsson arbetat som förvaltare (för OW Königsmark) i trakterna under många år. Under skånska kriget var han också periodvis inkvarterad på en plats som benämns som "Nygård vid Ystad". Bland annat Anders Hedwall hävdar att denna plats var identisk med det nuvarande godset Gårstad mellan Hannas och Östra Ingelstad. Fram till 1900-talets mitt hette Gårsta "Nygård". Erlandsson vistades även på Tunbyholm under skånska kriget.

En krigsoperation som man antagit att Lille Mads var ansvarig för

var när en snapphanetrupp år 1677 anföll en svensk trupp mitt ute på Finjasjöns . Vi vet dock inte om det verkligen var Lille Mads' kompani. Kung Carl XI sände i januari-februari 1679 ut truppavdelningar ("partin") som skulle "röja upp" transportvägar och säkra trupptransporter mellan norra och södra Skåne. Speciellt viktigt var det att få livkompaniet från Halmstad över skånegränsen och att kunna transportera ammunition, trupper och foder från Kristianstad via Österlen-Ystad till Malmö. Ryttmästar Klingspor fick specialinstruktioner för att leda ett stort parti från Kristianstad och Halmstad till Landskrona och sedan ner till Färs och Österlen (som då kallades Östreslätt). Även Sven "Banketröja" Erlandsson fick i roll av krigskommissarie specialinstruktioner att samarbeta både med överste Kock von Crimstein på Tunbyholm och Rebinder på Nygård och ge sig ut "på parti" och se till att vägarna blev säkra och att "snapphanar och danska partier" hejdades. Erlandsson spårade i januari 1679 upp Lille Mads kompani vid Sövde mölla och efter en halvtimmes batalj retirerade skåningarna. Fyra snapphanar togs tillfånga och en ska ha varit Lille Mads. Man kan anta att Lille Mads avled på platsen av sina skador, eftersom Erlandsson inte uppger något annat.

Lille Mads föddes i Ingelstads härad

Ingelstads härad var ett härad i sydöstra Skåne i dåvarande Kristianstads län och omfattar delar av nuvarande Simrishamns kommun, Tomelilla kommun och Ystads kommun. Häradets areal var 436,76 kvadratkilometer varav 435,99 land. Tingsplats var Hammenhög gemensam med Järrestads härad.

Tingshuset i Hammenhög

Näset mellan Helge å och Osbysjön var en mycket strategisk plats, med de två byarna Hasslaröd på åns norra sida och Sibbarp på den södra. Vägen från Sverige ner till Skåne och Danmark passerade över Helge å och Osbysjön. Redan under Kalmarkriget (1611-1613) insåg den danske kungen vikten av att förstärka gränsen mot Sverige och lät bygga Sibbarps skans.Vallarna omfattar ett markområde på 40 x 50 meter, vallgraven är 2-4 meter bred. Arbetet utfördes 1611 av tyska legosoldater i dansk tjänst. Sen kom freden i Knäred 1613 då Sverige fick betala Älvsborgs lösen.

Den 28 september 1657 var en svensk trupp på väg hem mot Sverige efter en raid i Skåne. På åsen i Sibbarp mötte de göingarnas befälhavare Knud Ulfeldt med sin trupp. Det blev strid och flera stupade. En version säger att när Knud Ulfeldt inspekterade platsen för slaget blev han skjuten av en skadad svensk, som med sina sista krafter lyckades lyfta sitt vapen och skjuta. En minnessten är rest på platsen för att hedra Knud Ulfeldt och de andra stupade.

Sibbarps skans

Bent Mogensen (död 1644) från Skånes Fagerhult vid den dåvarande dansk-svenska riksgränsen mellan Skåne och Småland, var en, av svenskarna, mycket fruktad skånsk bondeledare och friskyttekapten under Horns krig 1644-45. Bent Mogensen lyckades värva omkring 1 000 frivilliga i hembygden till Danmarks försvar, och han stupade själv i strid mot svenskarna vid Markaryd 1644. I Skånes Fagerhult finns idag en staty över Bent Mogensen, som hälsar gäster norrifrån välkomna vid väg E4. 2003 blev statyn vandaliserad, och någon berövade honom hans armar och gevär, och det är inte säkert om statyn kommer att restaureras eller flyttas.

Mickel Pedersen Göing, född 1518, död omkring 1587, var friskyttekapten.
Det är osäkert var han är född. Enligt vissa källor var han född i Hemlinge, Glimåkra socken och enligt andra var han från Småland. Han tjänade Gustav Vasa i sin ungdom, men efter ett bråk med sin svenska hustrus släktingar lämnade han Sverige 1557. Det äldsta dokumentet som nämner Mickel Pedersen är från 1559 är ett brev från Fredrik II, där han ger Mickel lov att bosätta sig var som helst inom det danska rikets gränser. Mickel Pedersen var chef över de göingska så kallade hakeskyttarna under det nordiska sjuårskriget. Han blev snabbt en av Daniel Rantzaus mest förtrogne män. På kunglig order fick han ge sig upp till riksgränsen i Småland för att värva svenska knektar till den danska sidan.Han var även inblandad i flera strider. Hösten 1563 härjade och brände han och hans män sju kyrksocknar och 400 gårdar, på väg från Älvsborg till Jönköping. 1564 hindrade han och friskyttarna att ta sig över Helge å, enligt sägnen genom att bränna alla broar ända ner till Torsebro. Han övertog bevakningen av Skånes norra gräns 1565.

Det är osäkert var han är född. Micke Pedersen Göong Enligt vissa källor var han född i Hemlinge, Glimåkra socken och enligt andra var han från Småland.

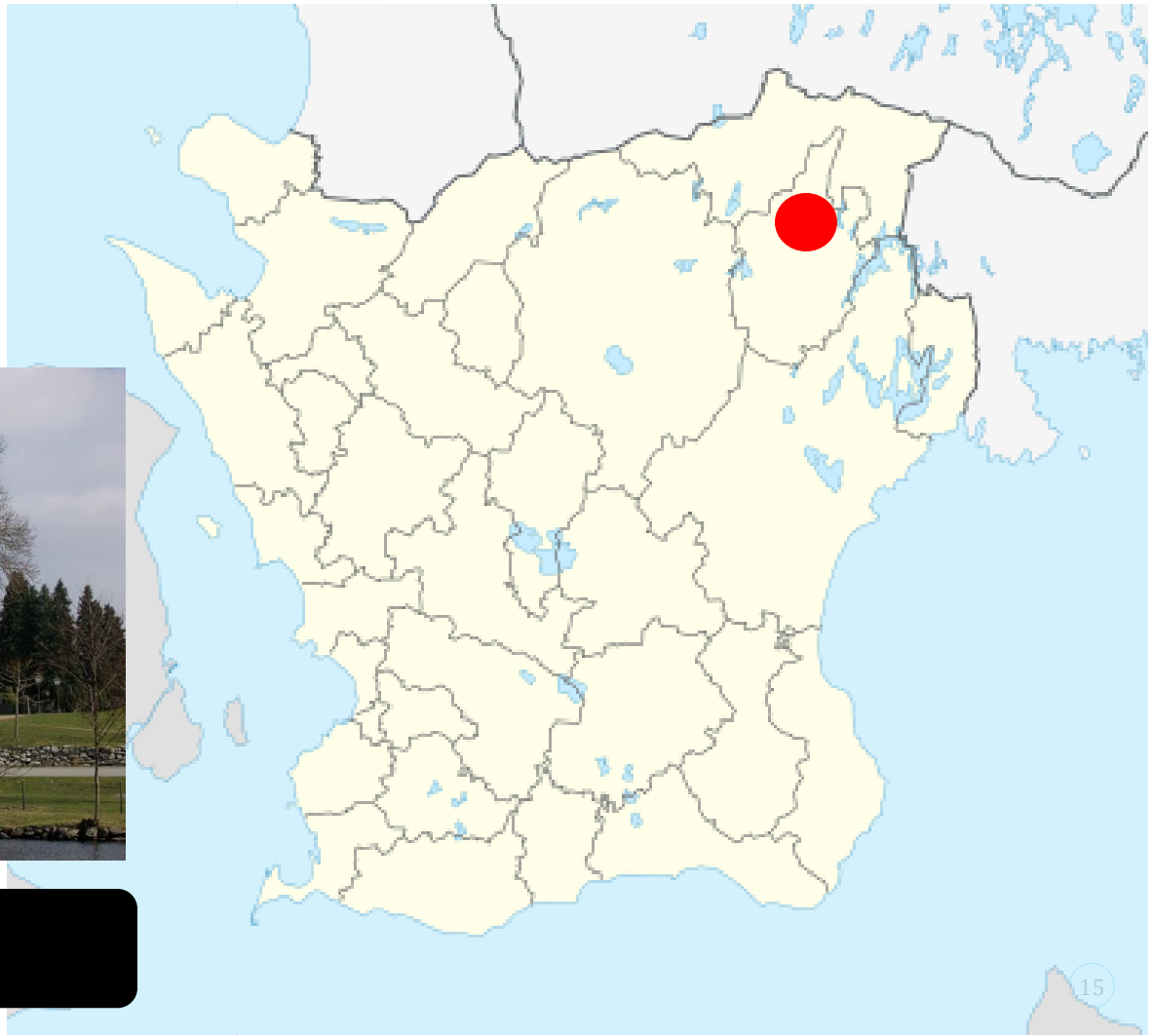

Glimåkra Kyrka

Mickel Pedersen Göing

1567 blev det nya fälttåg in i Sverige med Daniel Rantzau, där de brände ner delar av Vadstena, Alvastra kloster, Linköping och Norrköping. Rantzau insåg han behövde förstärkning och skickade Mickel med 29 pålitliga män som kurirer till den danske kungen. De red i 11 dagar genom fiendeland, där svenskarna gjorde allt för att stoppa dem. Mickel adlades de 31 maj 1571 för denna och andra insatser för Danmark. Han var ”Hövidsmand för hakeskyttarna” så länge han levde. Han hjälpte till att värva folk i skogsbygderna i Skåne 1573 - 1578. 1563 fick han Vigsö kungsgård, 1565 Hemlinge gård i Göinge härad, 1568 fick han Björnstorp i Torna härad. Han ägde dessutom en av de största gårdarna i Malmö. 1587 dog han, antagligen på Björnstorp.

Äldste kände ägaren till Björnstorp var Mikkel Pedersen Gönge, som 1568 fick "kronans torp Björnstrup" i förläning. Därefter ägdes Björnstorp av Beata Mikkelsdatter Gönge, Clara Mostsdatter Gere, Falck Lycke, Lauritz Galtung och Barbara Grabow.

Svend Povlsen, Svend Gjönge Povlsen eller Svend Poulsen, även kallad Göingehövdingen, var en känd snapphane och friskyttekapten. Född ca 1602 (enligt vissa uppgifter 1610), död ca 1679 (enligt vissa uppgifter 1681). Han föddes antingen i Halland eller i Göinge härad i Skåne. Han deltog 1644 i Horns krig där han först tjänstgjorde som sergeant i ett kompani från Göinge som opererade på Hallandsås. Senare avancerade han till fänrik vid ett dragonkompani. 1653 blev han korpral vid ett skånskt fotfolkskompani och 1657 befordrades han till sergeant, senare fänrik. I juni samma år skrev han under ett dokument som visar att han uppnått kaptens rang och förde befäl över en dragonskvadron. De stred mot svenskarna vid gränsen mot Halland och särskilt vid striderna vid Genevad bro och Kattarp visade han mod. Efter kriget bosatte sig Svend Povlsen i Laholm där han gifte sig med änkan till löjtnanten Lauritz Christensen. Efter att ha gjort konkurs i Laholm flyttade han till Knäred. 1657 tog han värvning hos danskarna och kom överens med Holger Vind på Kronborgs slott om att ställa upp ett friskyttekompani på 100 man huvudsakligen värvade från södra Halland.

På Själland 1658 fick han till uppdrag att resa sydsjälländarna mot den svenska ockupationen. I början av det skånska kriget var Svend kapten på Stevns, och samma år erbjöd han sig att värva ett kompani dragoner i Skåne och tilldelades då majors grad. Men han insjuknade, och värvningen rann ut i sanden. 1661 skänkte den danske kungen honom Lundbygård vid Vordingborg. Han var ingen bonde och 1673 fick han gå ifrån hus och hem och fick istället en liten pension av kungen. Han levde fortfarande 1679, men var nämnd som salig (alltså avliden) 1691.

Hans Severin född i Skåne, Danmark, cirka 1640, död 1679, födelsenamnet var Hans Sörensen. Han skrev sig också Hans Söfrens. Severin var enligt avrättningsprotokollet son till en bonde i Skivarp i Skåne, men har i olika källor även uppgetts som härstammande från Börringe och Ystad. Under skånska kriget bodde han enligt en uppgift i Stubbarp. Efter tvångsrekrytering och krigstjänst i den svenska hären i Livland, lyckades Severin ta sig tillbaka till Skåne och tog värvning som löjtnant i ett friskyttekompani under Hendrik Fredrik Dreyer för att hjälpa danskarna. 1678 blev han kapten i Börringe friskyttekompani och sedan utnämndes han till huvudansvarig för samtliga friskyttar i Malmö län. Severin och hans män omnämns i källorna bland annat för att ha dödat en svensk dragon i Torna Hällestad sommaren 1678. I april samma år suspenderades Severin från tjänst pga anklagelser om plundring och övergrepp men åtalet lades ned. I oktober 1678 fick Severin order av danska huvudkvarteret att bränna och minera Hasslebro och utförde uppdraget medan svenskarna hade vaktombyte.

Spetsning på påle var ett dödsstraff i Sverige, särskilt framtaget för motståndsmän i Skåneland. Spetsning praktiserades inte i andra erövrade provinser. En spetsig påle fördes in mellan ryggraden och huden så den stack ut bakom nacken. På så vis kunde det ta 4-5 dygn innan döden kom som en befriare. Pålarna restes längs vägarna så att så många människor som möjligt skulle se dem och bli avskräckta från att begå brott. Enligt ett ögonvittne, svenske generalguvernören Magnus Gabriel de la Gardie, var vägarna i Skåneland ibland kantade av spetsade "snapphanar".

Hans Severin fördes till Vanneberga där han fängslades med flera andra ur hans kompani den 12 februari 1679. Samma dag ställs han inför rätta. Vid gripandet hade han en order på sig där det stod att han skulle vakta och beslagta brev. Sven Erlandsson skickade en kopia av ordern till Jöran Sperling som vidtog åtgärder för att få säkrare brevtransporter och skrev sedan ett brev till Karl XI där han redogör för detta. Han levde ännu den 16 februari då han är med i fängelselistan.
Hans Severin dömdes som snapphane av krigsrätten till "att spetsas levande, inte invärtes, utan mellan hud och rygg igenom nacken, sedan sättas på pålen, fötterna naglade och händerna bakbundna under en ny galge, med rep om halsen, icke tilldraget. Hans namn slås på galgen." **ENLIGT AVRÄTTNINGSPROTOKOLLET TOG DET HONOM MELLAN SJU OCH ÅTTA TIMMAR ATT DÖ.**

Pålning, en historisk avrättningsmetod avsedd att avskräcka. Metoden har använts på germanskt område, samt i östra Europa. Bysantinarna praktiserade pålspetsande och turkarna tog senare över avrättningssättet. Pålningen kunde ske på flera olika sätt. Ett sätt var att man grävde en grop som man tvingade den dömde att lägga sig i på rygg. Man fyllde igen gropen men lät huvudet ligga öppet. Sedan drev man långsamt en spetsad påle av ek genom det ca 20 cm tjocka jordlagret i brösthöjd på den dömde.

Store Trued, snapphane. I ett år bodde han i en grotta i skogen nära gården Brännskulla, söder om sjön Immeln.

Traktens bönder hade sina sympatier för danskarna på grund av deras härjningar i nordvästra Skåne. Bönderna i trakten lovade svenskarna att hålla området fritt från snapphanar och skickade därför ut patruller för att leta upp och döda snapphanarna. En av dessa patruller upptäckte Store Trued när han satt på en stor sten 56.188389°N 14.249528°Ö utanför sin grotta, och sköt ihjäl honom. Dagen efter ristades ett kors in i stenen som enligt traditionen ska kunna ses än i dag. Stenen finns idag liggande i söderkurva vid gamla vägen mellan Arkelstorp och Hjärsås. När den nya vägen byggdes runt 1960-talet, kom denna sten nu att ligga just på norra slänten av den nya vägen. Det finns många sägner om honom; - en av dessa berättade att det var en skräddare i Hjärsås som lurpassade på honom, och sköt honom på denna plats, samt erhöll de skottpengarna. Vänner skall ha huggit in korset i stenen där han föll.

Immeln

Uggleherarna var ett snapphaneband bestående av de sju bröderna Olof, Per, Nils, Sven, Troed, Erik och Karl Månsson. Ledargestalt i brödraskaran var Per Månsson, ofta kallad Uggle-Per. De var verksamma som snapphanar under slutet av 1670-talet i nordöstra Skåne. Uggleherarna fick sitt namn av gården där de bodde, Uggletorp i Glimåkra socken. Någon eller några gånger samarbetade Uggleherarna med de militärt organiserade friskyttarna, men oftast ägnade de sig åt plundring av småländska bönder. Eftersom befolkningen i Osby och Loshults socknar ingått bondefred med sina grannar i Stenbrohult och Virestad socknar, sågs detta inte med blida ögon bland merparten av lokalbefolkningen. Det förekom också att Uggleherarna bedrev ren kriminalitet, som plundring och misshandel av befolkningen på den skånska sidan av gränsen.
Troed stupade för en svensk kula i Kungsgården i Örkeneds socken. Olof infångades, fängslades och dog till följd av omild behandling på fästningshäktet i Kalmar. Eriks och Karls öden är okända. Per, Nils och Sven infångades 1683 och dömdes till döden. Den 28 april 1684 verkställdes domen genom halshuggning, partering och stegling av Per och Sven, medan Nils kom lindrigare undan med endast halshuggning. Avrättningarna ägde rum vid Loshult, nära intill den gamla riksgränsen. Eftersom Uggleherarna ibland framställts som danska patrioter är det intressant att deras far, Måns Giselsson, var svensk. Han kom från Höghult i Virestads socken, omkring en halvmil nordöst om Uggletorp.[4] Det har också konstaterats att Uggle-Per erbjudits och antagit anställning som profoss av Georg Henrik Lybecker vid ett tillfälle i slutet av 1670-talet. Gården Uggletorp existerar fortfarande. Den ligger nära väster om länsväg 121 mellan Loshult och Lönsboda, ett par kilometer söder om det lilla samhället Hökön, men de nuvarande gårdsbyggnaderna är uppförda långt senare.

Nedbränningen av Örkeneds socken

beordrades av kung Karl XI den 19 april 1678 som en av många reaktioner på det motstånd som mötte de svenska trupperna från lokalbefolkningen i det skånska kriget 1675–1679. De så kallade snapphanarna utgjorde i Örkeneds socken en speciell svårighet för de svenska soldaterna som skulle upprätthålla de svenska försörjningslinjerna. Detta eftersom terrängen i socknen var tätt skogbevuxen och svårnavigerbar för främlingar och icke-inhemska soldater. Befolkningen bedömdes dessutom varandes svenskfientlig och misstänktes beskydda snapphanar och friskyttar. Detta speciellt efter en order från den svenske kungen Karl XI om godtyckliga avrättningar av lokalbefolkningen, vilket innebar att invånarnas liv stod på spel, oavsett om de agerade för eller emot de svenska trupperna. Karl XI hade nämligen tidigare givit order att för varje svensk soldat som dräptes på vägarna i Osby och Örkeneds socken skulle 1000 daler (ca 1,5 miljoner kronor i dagens penningvärde) betalas i böter av invånarna. Dessutom hade kungen givit order om att var tredje man skulle hängas, vare sig bönderna i de närliggande byarna var inblandade eller ej.

Örkened socken skulle brännas och att allt mansfolk som kunde bruka ett gevär skulle avrättas.

Nils Skytte, född 3 april 1656, död 11 december 1720, var en svensk överste och godsägare, även känd för sina dagböcker.

Nils Skytte tillhörde den del av den svenska Skyttesläkten, som utgick från borgmästaren Bengt Nilsson Skräddare i Nyköping. När Skåne blev svenskt 1658 blev Nils Skyttes far Håkan Nilsson Skytte landshövding i Kristianstads och Blekinge län. Under trettioåriga kriget hade Nils Skytte avancerat till överste vid Kronobergs regemente. I Skåne förvärvade han, efter att delar av den danska adeln tvingats flytta till Danmark, Sinclairsholms slott och Sandby kungsgård i nordöstra Skåne. Sinclairsholm blev sedan under lång tid Skytteslägtens säte i Skåne. Genom sin av egen hand förda dagbok, ”Annotationer”, har Nils Skytte lämnat värdefulla uppgifter om bland annat det skånska kriget på 1670-talet. Han var bland annat med i den i Malmö instängda svenska armén i juni 1677 och det danska försöket att storma staden. Dagboken är förd i fält och den ger en ibland skrämmande bild över den terror som den svenska hären utifrån order av Karl XI utförde mot befolkningen i Skåne. Friskyttar i danske kungens tjänst och snapphanar i speciellt nordöstra Skåne var under kriget ett gissel för den svenske kungen. Han beordrade därför att en hel socken skulle utplånas. En av de som fick order att se till att handlingen utfördes var Nils Skytte. I hans dagbok för april månad 1678 kan vi följa händelseförloppet. Den 18 april mötte Nils Skytte personligen Karl XI i Nymö norr om Kristianstad och man fick här av kungen order om att utföra utrotningen. I dagboken kan vi följa händelseförloppet:Nils Skytte påstod sig alltså ha bränt alla utom två gårdar i socknen. Sentida efterforskningar har dock visat att fyra gårdar klarade sig.

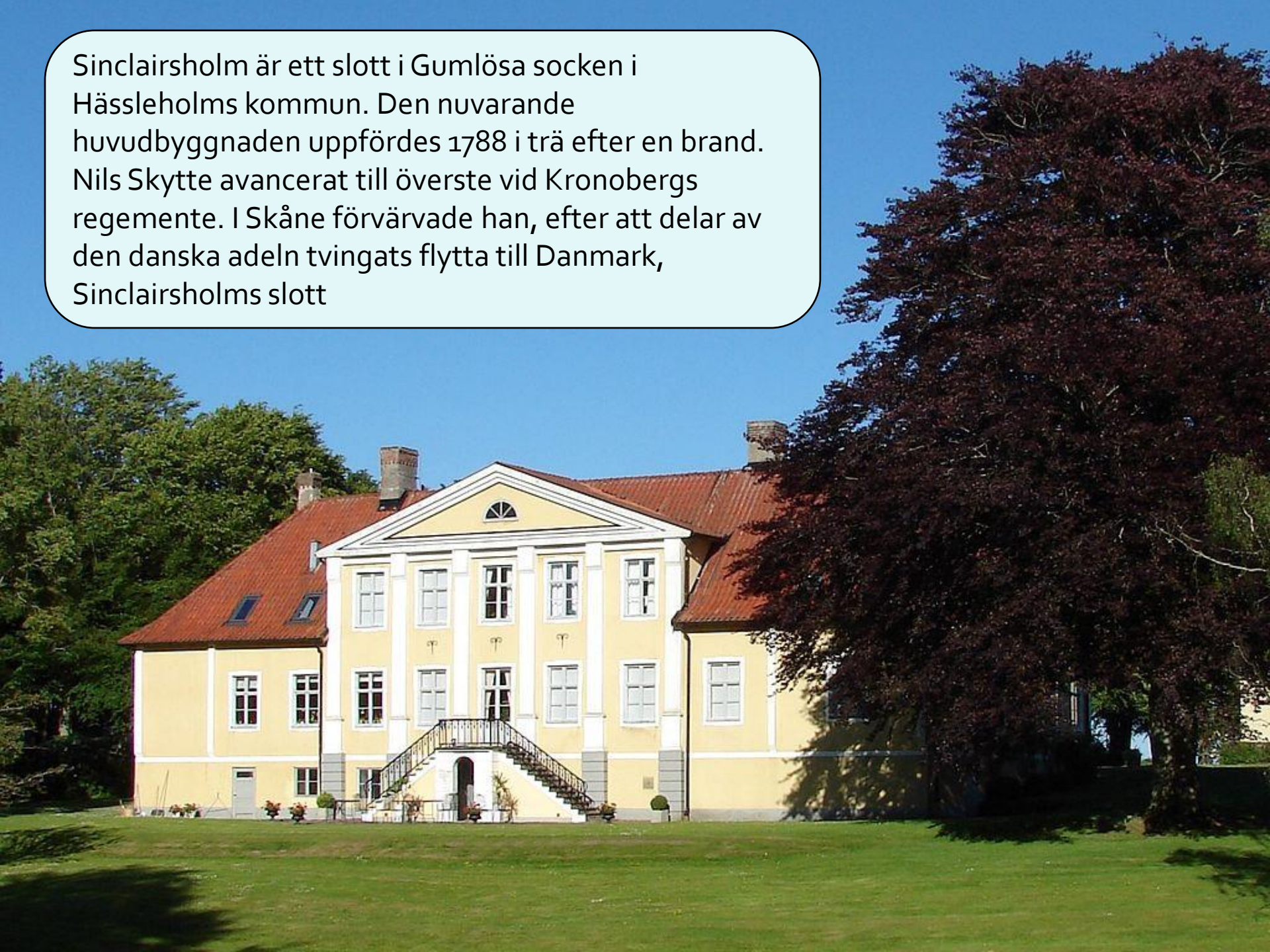
Sinclairsholm är ett slott i Gumlösa socken i Hässleholms kommun. Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes 1788 i trä efter en brand. Nils Skytte avancerat till överste vid Kronobergs regemente. I Skåne förvärvade han, efter att delar av den danska adeln tvingats flytta till Danmark,
Sinclairsholms slott

Nymö är en småort i Kristianstads kommun i Skåne län och kyrkby i Nymö socken, belägen cirka tio kilometer öster om Kristianstad. Den 18 april mötte Nils Skytte personligen Karl XI i Nymö norr om Kristianstad. Order om nedbränningen av Örkeneds socken. Var tredje man skulle hängas, även om de var oskyldiga. Gårdar brändes.